

the truth, Ronald Reagan couldn't tell the difference" (s.33).

Antropologi som fag får også nogle ord med på vejen. Barnes behandler såvel løggen i akademiske cirkler som de misforståelser, der fører til gensidige antagelser om løgnagtighed mellem antropolog og informant. Desuden nævner Barnes den debat, der har fundet sted, om forholdet mellem facts og fiktion, og som har afstedkommet ekstreme positioner som denne her fra Edmund Leach: „ethnography is fictional“ (s.133). Barnes citerer også Leach for at have sagt til sine antropologiske kolleger, at de burde kritisere sig selv for at være dårlige romanforfattere snarere end inkompetente videnskabsfolk. Tekstdebatten er interessant i forhold til Barnes ærinde, når den når disse ekstremer. Hvad konsekvenserne for antropologi angår, forholder Barnes sig passiv. Dette var blot et eksempel på en måde at tage sandhed og løgn alvorligt. Det er nu også et eksempel på en debat, der har udtømt sig selv. Det er ikke nemt at skrive noget som helst, når alt på forhånd defineres som skønlitteratur. Enten kan man udråbe et antropologiens død, eller man kan starte et nyt sted: Antropologiens problem er et oversættelsesproblem, og al oversættelse er principielt umulig. Det er umuligt at bevise, at antropologiske tekster ikke er postmoderne fiktion, men det antropologiske projekt lader dog til alligevel at lykkes i nogen grad af og til. Det antropologiske projekt som reelt projekt må antages som et eksperiment. Et af grundvilkårene for humanistisk forskning er vel, at der ikke er bevisførelse mulig, alligevel lader det til, at der forskes af og til, og i nogen grad med resultat. Barnes ville sikkert give mig ret – man kunne forestille sig, at han kun havde en hovedrysten til overs for den meget ideale opfattelse af antropologi og sandhed, der fører til denne fikcionalisering af hele disciplinen.

Barnes kommenterer altså næsten intet, han fremlægger kun andres resultater. Det klæder bogen, fordi det gør overblikket større. De sidste tre kapitler er dog værre end de første, og det er fordi Barnes her søger at give sit eget bud – og det gør bogen i drastisk grad ringere, måske fordi der ikke kan konkluderes meget om løgn, måske fordi Barnes vover sig ud i evolutionistiske udredninger og forsøg på at finde verdens første løgn, ur-løggen. Her forsøger Barnes sig med alt fra planteriget til primater. Barnes er bedre til at give overblik end til at give opskrifter.

Denne løgnens sociologi kommer sine steder til at fungere som en håndbog med anvisninger i løgn og i, hvordan man opdager de andres løgne. Det er en slags omvendt grønspættebog.

Bogen er let skrevet, vittig og intelligent, og Barnes er elegant med både stor viden og stort vid, dog af og til med tendens til at blive overfladisk. Hans mange morsomme citater kan af og til blive til de rene snurrepiberier og pudsigheder for pudsighedens skyld.

Ideen om en af de rigtig store løgnere må nævnes på falderebet. Blandt visse modstandere af darwinistisk teori, kreationisterne, vækker det ingen vaklen i geledderne, at der er beviser for jordens umådelige alder. Jorden blev stensikkert skabt i 4004 f.Kr., men af en Gud, der selvfølgelig er „smart enough to cover his tracks“ (s.137).

Kirsten Marie Raahauge  
Institut for Antropologi  
Københavns Universitet

**JOHN D. BARROW: *Pi in the Sky. Counting, Thinking and Being.* London: Penguin Books 1993. (First Edition by Oxford University Press 1992). ISBN 13-579-10864-2, paperback. Pris U.K. £7.99. Aust. \$16.95, Can. \$10.99.**

Som delvis bod for at jeg endnu engang, yderst negativt, anmelder et antropologisk forsøg på at behandle biologi, tilpasning og evolution (jvf. anmeldelsen af Ed. G. A. Harrisons *Human Adaptation* andetsteds i dette bind), kan jeg med stor glæde anbefale antropologer Barrows sidste bog om regning, matematik og kultur. Bogen er forbilledligt „populær“, og giver, i Gregory Batesonsk forstand, problemstillinger, „der er gode at tænke i“.

Som mange betydningsfulde fysikere/matematikere og nogle biologer, er Barrow belæst og indsigtfuld langt ud over sit fagområde (matematisk fysik, professor i astronomi), og skriver et forbilledligt engelsk. Bogens lidt redaktionssekretær-formulerede titel, dækker over en egentlig antropologi. Hvorfor er vi her, hvorfor passer vi så godt til Verden – eller Verden til os – og hvorfor er matematik sådan et godt redskab til at forudsige, hvad der sker i de fysiske makro- og mikro-omgivelser, vi lever i?

Modsat sproget er matematik jo en ny opfin-

delse, der fra Indien, via Grækenland til Arabien (inklusive Spanien), kom til Nordeuropa og har fået universel gyldighed. Der findes ingen universelle sprog, men 10-talssystemet, geometri og matematik dækker i dag hele kloden, uden lokale dialekter.

*Pi in the Sky* gennemgår alle kendte talsystemer og regnesystemer, alle steder, og til alle tider, med detaljerede kort og diagrammer korreleret med vor nuværende viden om lingvistisk spredning. Tællesystemer i Indien, Kina og i Amerika før Columbus er udførligt beskrevet, ligesom fra Ægypten og Babylon. Bogens bibliografi er forbilledlig, strækkende fra Boas, Frazer, Lévy-Brühl og tidlige orientalske kilder, over Marx (*The Mathematical Manuscripts of Karl Marx*), til Jean Piaget, John Maynard Smith, Noam Chomsky og naturligtvis Barrows fagfæller inden for fysik, matematik og videnskabsfilosofi.

Bogen er systematisk, veldisponeret og med et overvældende element af humor. Verden er kompleks, men det er sjovt at prøve at forstå, hvem vi er, hvor vi er, og hvorfor vi er her.

Nils Finn Munch-Petersen  
Gudhjem, Bornholm

**ODD ARE BERKAAK: *Erfaringer fra Risikozonen – oplevelse og stilutvikling i rock.* Oslo: Universitetsforlaget 1993. 320 sider. ISBN 82-00-21574-1. Pris 310 kr.**

Hvad stiller man op med en bog om vestlig rockmusik, der indledningsvis erklærer, den ikke giver sig ud for at være sand, men blot håber at give mening for andre med samme erfaringer; som søger at belyse rock'en indefra uden på noget tidspunkt at rodfæste sig i empiriske data andre end interviews med musikere i kommercielle musiktidsskrifter, rockjournalisters koncertanmeldelser og rockmusikers tekster – dvs. rock'ens *fremtrædelsesform* – for alene at analysere denne med (antropologiske) modeller af virkeligheden? Man læser den i håbet om, at den kan inspirere til nye (gerne skæve) indfald på emnet.

Bogens teoretiske ramme er hentet fra Turners værker. Samfundet gror via antistruktur og bevares via struktur. Rock'en hører til antistruktur, der som kunstideologi og æstetisk praksis orienterer sig væk fra det, der til enhver tid har etableret sig som konvention (societas) mod et uforvaltet fællesskab (com-

munitas), hvor det rent menneskelige (humanitas) kan strømme frit. Kæder man disse begreber sammen med Turners liminalitetsbegreb, med tricksteren som udfordrer af orden (Babcock), og tilsætter man en slags „rock as a cultural system“ (Geertz) plus etos- og patosbegreber (Bateson, Geertz) samt litteraturkritiske indfaldsvinkler til den „fantastiske fortælling“, har man nogle af hovedingredienserne i Berkaaks gennemtænkte bog.

Første beskrivende del søger at se rock'en indefra som en sammenhængende oplevelsesverden. Rock'ens æstetik kan beskrives som værende uden for den etablerede verden, som byggende på en følelse af fremmedhed og meningsløshed, der samtidig giver ubegrænsede muligheder for skabende handling. Her bliver ungdommen til et billede på det ikke socialiserede menneske, dvs. som en metafor på det ubesudlede og rene i evig kamp mod det voksne. Ungdomsmetaforen kan beskrives som værende forenlig med Eric Claptons billede af „the guitarman“, der søger at tolke gåden om sig selv og som fremhæver emotioner frem for bevidshed. Blues'en bliver en central emotion i rock'en, men også kedsomhed, aggressivitet, vemod, ensomhed og ironi er blandt de emotioner, Berkaak fremhæver som konstituerende for rock'ens oplevelsesverden. Men især „love“ står stærkt, som sindbilledet på solidaritet i rock'en, „...den eneste emotionen som forbinder 'jeg' og 'ikke-jeg' på en autentisk måde, og dermed eneste gyldige sociale bindemiddel“ (s.89).

Berkaak fortsætter med at beskrive rum- og personfornemmelsen i rock'en som bevægende sig mellem det ekstremt lukkede til det helt åbne (markedets og (radio)æterens rum). Rock'ens historieforfølelse beskrives som værende dekonstruktivistisk – en organisk, kroppens historiefølelse – og rockstjerne får rollen som trickstere, der udfordrer normaliteten, ubestemmelige rullesten, eller figurer, der, som en Van Morrison, fungerer som ikke-personer, når de deltager i det konventionelle samfund.

I et næste, større afsnit beskriver Berkaak en række af liminalitetstyper, der kommer til at symbolisere rock'ens verden som antistruktur. For eksempel det præliminale (det forgangne), rock'ens billeder af barndommen, „the roots“, naturen etc.; det superliminale (det ophøjede), megashows, rockstjerner som godfathers etc.; det subliminale (det fornedrede), det dyriske, gaden, det primitive, det rå